

G eandewei

Variëren met de liturgie
in de zomer

Het mosterdzaadje wordt
een enorme struik

Protestantse
Kerk

Trijnie Bouw nieuwe preses
Protestantse Kerk

‘Laat je met God verzoenen’

Column

Wiebe Strikwerda

Supporter

It Europeesk Kampioenskip fuotbaljen is yn folle gong en de Olympyske Spullen komme der gau achteroan. Prachtich om te sjen fyn ik dat. Hielendal mei it wiete jier oant no ta is it in prachtich tiidferdriuw.

Njonken it feit, dat ik fan fuotbaljen en sport yn it algemien hâld, fyn ik it moaie oan sokke grutte ynternasjonale eveneminten, dat we hiel wat te sjen krije fan de diversiteit oan minsken dy't der op dizze wrâld omrinne.

By sport spilet fansels ek in soad byleauwe mei. Wy klaaie ús gauris yn it oranje, as Nederlân spilet. Om der by te hearren, foar de gesellicheid, mar ek ta oanmoediging fan ús team. Wylst de spilers oan de oare kant fan it skerm ús echt net sjen of hearre kinne. Dochs leauwe we suver, dat it ferskil makket.

Wat ik moai fyn om te sjen is, hoe't de hjoeddeistige generaasje sporters him uteret as it om leauwe giet. Under oaren Memphis Depay, Cody Gakpo, Virgil van Dijk en Stefan de Vrij binne útsprutsen kristen. Sa'n 15 fan de 26 spilers yn de seleksje fan it Nederlansk Alvetal identifisearje har mei it kristlik leauwe. Se bidde meiinoar foar in wedstriid en hawwe sels lytse bibelstúdzjegroepkes.

Fan oare lannen binne der ek sokke ferhalen. Sjochtst ek geregeld, dat ien in krúske slacht as er it fjild op rint. Mar fansels binne der ek genôch foarbylden fan sporters dy't in oare religy oanhingje.

No is de fraach dy't dat opropt: oan hokke kant stiet God? Of soe Hy sizze: Meidwaan - thús op 'e bank of op it fjild - is belangriker as winne?

Wiebe Strikwerda wennet en wurket yn de Rânstêd (De Haach/Rotterdam) mar is hikke en tein yn Feanwâlden. As lyts mantsje sei hy wolris dat hy letter dûmny wurde woe. No't hy grutter is wol hy graach útfine wêrom lytse Wiebe dat betocht hie.

Meditatie

Verzoening

'Namens Christus vragen wij: laat u met God verzoenen.'

2 Korintiërs 5: 20

door ds. Geert van Wieren

In het begin van de Bijbel wordt verteld dat God op de aarde een prachtige tuin had gemaakt waar de mens kon genieten van de goede schepping. In die tuin stonden twee bomen: de levensboom en de boom van kennis van goed en kwaad. Van die tweede boom mocht niet gegeten worden. Gebeurde dat wel, had God gezegd, dan zou de mens sterven. Zolang er niet van gegeten werd was er niets aan de hand. Was ook duidelijk wat goed en kwaad was. Goed was niet eten, kwaad was wel eten. Goed was luisteren naar God, kwaad was tegen God ingaan. Met andere woorden: de kennis van goed en kwaad lag in het gebod van God. Oftewel: God bepaalde wat goed en kwaad was.

Op een gegeven moment werd er toch van de verboden boom gegeten. Aanleiding daarvan was de wens gelijk aan God te zijn. En inderdaad, door het eten van de boom werd de mens gelijk aan God. Gelijk in die zin dat de mens zelf ook bepaalde wat goed en kwaad was. Door deze keus tegen God ontstond er een breuk tussen God en mens. En dat is zonde. Zonde in de zin van 'jammer dat het zo gegaan is' en zonde in de zin van 'tegen Gods geboden ingaan.'

Dat kiezen tegen God bracht de eindigheid in de wereld. Dat zou je een zware straf van God kunnen noemen, maar het heeft tegelijk ook iets barmhartigs. Door de eindigheid ontstaat er een mogelijkheid om de straf op te heffen. Een eeuwigdurende straf zou immers onverzoenlijk zijn.

Zonde is dus geen rekening houden met God. Een zondig leven is een leven waarin jezelf bepaalt wat goed en kwaad is. Zondig zijn we allemaal. Niemand houdt zich immers van wieg tot graf aan de geboden van God. Denk dus niet dat het beginverhaal over het kiezen tegen God iets van het verleden is. Het is actueel tot op de dag van vandaag. Wij eten elke dag van de verboden boom! Wij verspelen telkens weer het goede.

God is echter niet uit op het in stand houden van de geschonden relatie. Denk aan de prachtige en hoopgevende woorden van Psalm 103: *Liefdevol en genadig is de Heer, Hij blijft geduldig en groot is zijn trouw. Niet eindeloos blijft Hij twisten, niet eeuwig duurt zijn toorn*

God is uit op verzoening. Wat verbroken is moet weer geheeld worden. En dat gebeurt door Jezus Christus.

Christus is het die verzoening brengt voor onze zonden, en niet alleen voor die van ons, maar voor de zonden van de hele wereld. (1 Johannes 2:2)

Ik geloof in de letterlijke betekenis van deze woorden. God heeft zich met de wereld, dat is de mensheid verzoend. Christus heeft verzoening gebracht voor de zonden van de hele wereld. Niet voor de minderheid van mensen die het geloven, maar voor allen: gelovigen en niet-gelovigen. En voor mensen van alle tijden: zij die leefden voordat Jezus op aarde kwam, zij die leefden tijdens Jezus' aanwezigheid en zij die na Jezus leefden en leven. God heeft zich in Christus met alle mensen verzoend.

Vandaaruit kan ik de klemmende uitroep van Paulus ook begrijpen: *Namens Christus vragen wij: laat u met God verzoenen.*

Wat een zegen zou ervan uitgaan wanneer wij ons met God verzoenen. Het zou betekenen dat we onze eigen invulling van goed en kwaad loslaten en ons weer laten leiden door de woorden van God.

Verzoenen met God doe je niet om een eventuele eeuwige verdoemenis te ontlopen. Verzoenen met God doe je omdat je gelooft dat zijn woorden de juiste weg wijzen. Dat zijn invulling van goed en kwaad heilzaam is. Laat je dus met God verzoenen. Want Hij heeft zich met ons verzoend en ons een hoopvolle toekomst gegeven.

ds. Geert van Wieren is predikant van de prot. gemeenten Easternijtsjerk en Nes-Wierum

Week 28, 7 t/m 13 juli		Week 29, 14 t/m 20 juli	
zondag	Marcus 6:1-6a	zondag	Marcus 6:6b-13
maandag	Psalm 117	maandag	Marcus 6:14-29
dinsdag	Romeinen 15:1-13	dinsdag	Efeziërs 1:1-14
woensdag	Romeinen 15:14-24	woensdag	Efeziërs 1:15-23
donderdag	Romeinen 15:25-33	donderdag	Zacharia 1:1-6
vrijdag	Romeinen 16:1-16	vrijdag	Zacharia 1:7-17
zaterdag	Romeinen 16:17-27	zaterdag	Zacharia 2:1-9

Week 30, 21 t/m 27 juli	
zondag	Marcus 6:30-44
maandag	Efeziërs 2:1-10
dinsdag	Efeziërs 2:11-22
woensdag	Zacharia 2:10-17
donderdag	Zacharia 3:1-10
vrijdag	Zacharia 4:1-14
zaterdag	Zacharia 5:1-11

Leesrooster

De edities 12 t/m 16 zijn nummers voor drie weken

Liturgie

Variëren in de zomer: morgenlied en psalmgebed

In de zomer dreigen de kerkdiensten soms wat in te zakken. De liturgie mag in deze periode dan ook wat lichter. Het is een uitstekende tijd om te variëren op het klassieke patroon 'intochtslied – bemoediging en groet – kyrie en gloria'. *door dr. Oane Reitsma*

Naast de startzondag in september hebben sommige gemeenten een 'slotzondag' in mei of juni. Tussen aanhalingstekens; de kerk heeft immers nooit vakantie, Gods trouw houdt ook niet een tijdje op. Wel neigen de kerkdiensten wat 'in te zakken', er is minder reuring dan in het kerkelijke hoogseizoen. Juist deze tijd vraagt om een lichtere liturgie.

Twee typen eredienst

In grote lijnen zijn er twee typen eredienst. De zondagse 'hoofddienst', voortgekomen uit de kathedralen en parochiekerken die voor alle mensen een publieke eredienst verzorgen op de eerste dag van de week. En daarnaast het getijdengebed, voortgekomen uit de kloosters waar op gezette tijden op de dag het voortdurende gebed gaande gehouden wordt. Beide hebben hun eigen grondstructuur die door alle huidige liturgische stromingen heen nog duidelijk waar te nemen is. In de zondagse hoofddienst staan Schrift en Tafel centraal, in de getijdengebeden lezing en gebed.

Intochtslied of -psalm

De zondagse hoofddienst in de protestantse tradities begint met een intochtslied of -psalm, die voor of na bemoediging en groet wordt gezongen. In de oecumenisch-protestantse traditie, zoals we die in de orden van het Dienstboek van de kerk vinden, volgt daarna kyrie en gloria, of - in de klassiek-gereformeerde traditie - verootmoediging en genadeverkundiging.

Morgenliederen

Eén categorie liederen komt in die structuur amper aan de orde: de morgenliederen (204 t/m 224 in *Liedboek: Zingen en bidden in huis en kerk*). Dat is niet verwonderlijk, eigenlijk horen die thuis in de liturgie van het morgengebed. In sommige gemeenten worden beide tradities gecombineerd door eerst een morgenlied te zingen, en na bemoediging en groet een intochtspsalmen. Die psalm wordt dan wel zijn kracht ontnomen als kernachtige inhoudelijke start van de eredienst, waarmee we bovendien de onopgeefbare verbinding met de synagogale liturgie uitdrukken.

In de protestantse traditie is de psalm als lied geïntroduceerd, bestaande uit coupletten op rijm. Dat heeft als consequentie dat psalmen vaak niet meer in hun geheel worden gezongen, maar losse verzen eruit.

Variëren

Juist de zomertijd vraagt soms om lichtere vormen. Het is een uitstekende tijd om te variëren op het klassieke patroon 'intochtslied – bemoediging en groet – kyrie en gloria'. Het getijdengebed reikt er vormen voor aan. Dat betreft niet alleen het morgenlied, maar in combinatie daarmee ook de vorm van het psalmgebed.

In de kloosters worden vanouds de psalmen geciteerd, en dan wel in hun geheel. Een antifoon (terugkerend 'keervers') wordt eruit genomen en aan begin en einde gezongen, om zo de psalm te 'kleuren'. In de protestantse traditie is de psalm als lied geïntroduceerd, bestaande uit coupletten op rijm. Dat heeft als consequentie dat psalmen vaak niet meer in hun geheel worden gezongen, maar losse verzen eruit. *Liedboek: zingen en bidden in huis en kerk* biedt echter varianten aan uit vele liturgische tradities, onder de psalmnummers a, b, c, enz. In de bundel *Psalmen anders*, ont-

wikkeld als aanvulling op het liedboek, zijn er nog veel meer te vinden.

Alternatieve invulling

Het psalmgebed verhoudt zich niet met kyrie en gloria, omdat het eigenlijk overlappende 'genres' zijn. Ook in de psalm zit vaak al de aanklacht en de lofprijzing, diepte en hoogte allebei. Door kyrie en gloria op dat moment weg te laten, ontstaat ruimte voor een alternatieve invulling. Het begin van de dienst zou er dan als volgt uit kunnen zien: 'morgenlied – bemoediging en groet – psalmgebed', waarbij het morgenlied feitelijk functioneert als drempelgebed en de psalm best wat uitgebreider mag. Daarmee is men goed toegerust om daarna de Schriften open te slaan.

*dr. Oane Reitsma is predikant in Hilversum en medewerker Eredienst en Kerkmuziek bij de Dienstenorganisatie.
bron: protestantsekerk.nl*

Uit de praktijk

Klaske van der Weide, emeritus predikant, gaat regelmatig voor als gastpredikant:

'De meeste gemeenten waar ik als gastpredikant voorga, hebben een vast schema voor de liturgie. Dat neem ik zo veel mogelijk als leidraad. Het is mijn professionaliteit als voorganger om de liturgie afhankelijk van de voorkeuren van een gemeente en de kleur van de dienst in te vullen.

Als het passend is, zal ik zeker kiezen voor een morgenlied. De intochtspsalmen neem ik vaak wel mee, maar dan op een andere plaats, waar deze past in de liturgie. Ik kijk heel erg naar wat teksten doen, dat is voor mij leidend.

We hebben in de Protestantse Kerk een praktijk van: zo zit de liturgie in elkaar, zo willen we het hebben. Ik zou willen pleiten

voor meer liturgisch bewustzijn: waarom doen we het zoals we het doen?

Daar heeft een predikant een rol, bijvoorbeeld als hij of zij met enkele anderen een dienst voorbereidt en de liturgie opstelt. Het effect daarvan is dat mensen zich bewust worden: aha, daarom doen we dat. Dat levert meer begrip voor de liturgie op.'

Byldspraak - Willem Wilstra

De Navigator

Dizze âlde seetsjalk sit al mear as hûndert jier (106) yn it sân fan Skiermuontseach. Foar kenners: by peal 14, op 'e hichte fan it Willemsdún, op 'e Balg. Inkeldris soarge de see der foar, dat de kop nochris boppe it strân út stiek, mar de lêste jierren al net mear. Ik hie it gelok om om 1980 hinne dizze foto meitsje te kinnen. Doe ha de boech en in stikje fan it efterskip sichtber west. Mar de natuer pakte it âlde skipke samar wer yn.

De Navigator is boud yn 1892 en fear mei in bemanning fan fjouwer koppen. Yn febrewaris 1918 wie de Noardsee wyld fan stoarmen. Underweis fan Sweden nei Hollân mei in lading hout hie de Navigator al in skoftke yn Dútslân skûle mar it skeat neat op. Boppe Skiermuontseach rekke it skipke lek en se koene it net mear op 'e wyn hâlde. It soe strânje, dêrom stapte de bemanning yn 'e rêdingsloep. In dei letter kamen se behâlden oan op it eilân Borkum.

Dizze simmer is der yn Beetstersweach en De Gerdyk in eksposysje fan de keunstner Jan Loman, berne yn deselde moanne - febrewaris 1918 - as de Navigator strâne is. Jan Loman is ferstoarn yn 2006. Syn fak wie lânmjitter, mar hy wie ek betûft 'waarnimmer'. Sadwaande is der hiel wat ta stân kaam: foto's, skilderijen, etsen, gedichten, tekeningen en oare keunstwurken. Faak strúnde hy oer it floedmerk op Skiermuontseach oant Peal 14...!

Bysûnder is it boekje mei saneamde Haiku's, trije rigels 5 - 7 - 5 yn santjin wurdliiden,

Grensoverschrijdend / Grinskrusend.

*'hjerststoarmen foarby
steckt de tsjalk wer út it sân
in seepok set fêst'*

Geandewei Kerkblad voor de Protestantse Kerk in Fryslân

Hoofdredacteur:

Arjen Bakker
Romptastrjitte 15
9036 PK Menaam
T. (0518) 750 276
E. redactie@geandewei.nl

Advertenties en familieberichten

Media advies Theo Wijbenga
T. (06) 51426179
(bereikbaar van 8:30 - 13:00 u.)
E. advies@theowijbenga.nl
W. theowijbenga.nl

Kopij algemeen deel:

uiterlijk 15 dagen voor verschijnen
naar redactie@geandewei.nl

Vormgeving, druk, post- en digitale abonnementen:

Dekker Creatieve Media en Druk,
E: administratie@geandewei.nl

*Niet voor opgave en opzeggen
abonnementen, u vindt de contact-
persoon hiervoor bij de berichten
van uw eigen gemeente*

www.geandewei.nl

Colofon

Misbruik van godsdienst, geloof en God 'Gods naam niet ijdel gebruiken'

Het gevaar is als zo oud als boeken van de kinderen van Abraham. De Tien Woorden in Tenach, Bijbel en Koran waarschuwen krachtig tegen het misbruik maken van godsdienst en geloof in God.

door Corry Nicolay

Niet Gods Naam ijdel gebruiken.
Niet suggereren dat God alleen een jouw kant staat, dus tegenover de ander.
Niet een godsdienst en God voor je eigen karretje spannen.
Want het geloof leidt toch uit slavernij.
Het geloof leidt uit dat wat mensen klem zet, gevangen houdt, beschadigt en doodt.

Nooit, zo zeggen de drie Heilige Boeken, mag de uitleg van het geloof mensen tot slaaf maken van welke leider dan ook, dus ook niet van een president of politieke leider.

Nooit, zo zeggen de drie Heilige Boeken, mogen mensen door de uitleg van het geloof elkaar en zichzelf beschadigen, misbruiken en minderwaardig maken.

Nooit, zo zeggen de drie Heilige Boeken, mogen mensen elkaar en zichzelf door de uitleg van het geloof doden.

Niemand kan Gods Zegen claimen, niemand heeft het recht om stoer te roepen dat Gods Zegen op hem rust en op het eigen land: geen president, geen legerofficier, geen soldaat en geen burger.

Af-van-God

Wanneer dat toch gebeurt, dan gaat het niet meer over de God en over het geloof waarover de Heilige Boeken vertellen. Dat gaat het over iets wat afleidt van God. En af-van-God is... afgod!

Wanneer vandaag de dag presidenten oorlog voeren en mensen laten doodgaan en daarover Gods Zegen afroepen, dan zijn zij Godslasteraars, die Gods Naam ijdel gebruiken. Godsdienst wordt dan misbruikt om oorlog goed te praten, om de indruk te wekken dat

het niet anders kan dan mensen de doden en te laten doden.

Hiermee worden Godsdienst en geloof in een kwaad daglicht gesteld.

Hiermee breken mensen die zeggen te geloven, zelf hun godsdienst af.

Hiermee werken gelovigen zelf in de hand dat mensen gaan geloven dat de wereld eigenlijk beter af is zonder godsdiensten, zonder geloof en zonder God.

Andere stem laten horen

Wanneer gelovigen niet nadrukkelijk hun andere stem laten horen, laten ze het spreken over aan de gewelddadigen. Door te zwijgen wekken ze de indruk het ermee eens te zijn, want: wie zwijgt, stemt toe.

In de Heilige Boeken staat: Ik ben jouw God, uw God! Ik leidt je uit slavernij, want tot vrijheid heb ik u en jou geschapen en geroepen. Blijf Mij uitleiden uit het kwade. Ik geef jullie mensen daarvoor de talenten. Van harte worden wij uitgenodigd om voor het geloof in de bres te springen. Van harte worden wij opgeroepen om te geloven in de kracht van het goede, helende, bevrijdende en rechtvaardige. En voor wie denkt daar als mens te zwak en te nietig voor te zijn, klinkt de belofte, dat kleine daden kunnen uitgroeien gelijk een mosterzadje tot een enorme struik. En dat juist daarbij kracht van onze Schepper ons wil omringen, dragen en inspireren.

Of eigen ik mij God nu ook toe?

Shalom, Salaam, de Vrede Gods toegewenst van ds. Corry Nicolay, predikant kleurrijke communicatie. www.kleurrijkgeloven.nl

Van harte worden wij opgeroepen om te geloven in de kracht van het goede, helende, bevrijdende en rechtvaardige. En voor wie denkt daar als mens te zwak en te nietig voor te zijn, klinkt de belofte, dat kleine daden kunnen uitgroeien gelijk een mosterzadje tot een enorme struik.

Column Jannie Shacholi Een nieuwe schepping

'.....iemand die één met Christus is, een nieuwe schepping. Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen.' 1 Korinthiërs 5:17

Mensen vragen me vaak waarom ik doe wat ik doe en waarom ik me inzet voor andere vrouwen zonder er iets voor terug te krijgen. Voor mij is het een roeping. Ik weet me geroepen om het evangelie te verkondigen, en daarbij vrouwen te helpen hun waarde in te zien aan de hand van Gods Woord. Zo kunnen ze heling ontvangen.

Malika uit Noord-Afrika was erg jong toen haar vader overleed. Ze werd ondergebracht bij één van haar tantes. Een hel, zo noemt ze het leven dat ze daar had. Als jong meisje gebruikt voor klusjes en mishandeld voor alles wat ze verkeerd deed. Bedplassen werd bestraft met stokslagen in haar edele delen. Die maakten dat ze dagen niet normaal kon lopen.

Iedereen wilde haar wel in huis hebben, niet uit liefde, maar voor de klusjes. Zo kwam ze ook bij haar oom terecht. Hier werd het een regelrechte hel. Haar oom sloeg haar zo erg op haar rug, dat er open wonden ontstonden. De littekens zijn nog duidelijk te zien. Daarnaast maakte hij haar op zesjarige leeftijd tot 'vrouw'; ze werd jarenlang stelselmatig verkracht.

Malika moet niks meer van mannen hebben wanneer ze ouder wordt. Toch is er iemand die haar ziet staan en die haar laat weten dat hij van haar houdt ondanks wat er met haar is gebeurd. Malika kan het niet geloven. De man is een wedergeboren christen en laat zien hoe een man zich behoort te gedragen. Hij behandelt haar met liefde en respect. En doordat hij haar over Jezus vertelt neemt Malika Jezus aan als haar Redder en Verlosser! Ze trouwen en krijgen kinderen. De oom was hiv-positief en het is een Godswonder dat Malika niet is besmet!

Het verleden blijft haar achtervolgen en het duurt jaren voordat ze haar verhaal kan delen. Pas na het volgen van onze training en onze begeleiding kan ze dit doen en weet ze pas echt dat ze door Christus geliefd is. Ze kan haar verleden achter zich laten en voelt zich vrij! Vrij in Christus! Een Vrede die alleen Christus je kan geven! Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen....

Begrijpt u waarom ik doe wat ik doe?

Jannie Shacholi - Dijkstra werkt namens Operatie Mobilisatie in Zambia www.jannieinmission.com

Interview Trijnie Bouw, nieuwe preses generale synode 'Zorgen niet laten omslaan in 'tobberigheid''

Per 1 juni 2024 is Trijnie Bouw (1965) preses van de generale synode van de Protestantse Kerk. Een rol die haar liefde voor de kerk met haar passie voor besturen samenbrengt. „Ik hoop dat de kerk een vindplaats blijft van vreugde en hoop.”

Hoe ervaar je je roeping?

„Als kind en tiener was ik altijd bezig met geloof en bijbelverhalen. De keuze voor de studie theologie was dus ergens vanzelfsprekend, maar ik begon eraan zonder beroepsperspectief als predikant. Ik ben opgegroeid in een Gereformeerde Bondsgemeente waar het niet gewoon was een vrouw 'op de kansel' te hebben. Halverwege de studie twijfelde ik wel eens of het de juiste keuze was geweest. Na het behalen van mijn doctoraal heb ik een lerarenopleiding gedaan en een aantal jaren in het onderwijs gewerkt. Toen ik daarna in een kerk terechtkwam die meer bij me paste ging het vlammetje weer branden en ben ik alsnog de predikantenopleiding gaan doen. Roeping is voor mij dus een proces, een weg die je gaat en waarbij je je gegeven talenten mag inzetten.”

Wat heb je nodig om met vrucht en vreugde te werken?

„Als ik werk doe waar ik de zin van in zie, en bezig ben met de kern van de zaak. Plezier hebben in je werk is ook belangrijk, zodat je in een goede sfeer samen dingen kunt doen.”

Hoe zorg je ervoor dat je niet opbrandt?

„Door rust en ruimte te creëren in mijn agenda en in mijn hoofd. Vrije tijd moet je plannen, dat gaat niet vanzelf. Nee leren zeggen is ook heilzaam. Je bent zelf degene die je eigen agenda beheert. Als predikant heb je veel vrijheid in je werk. Dat is een zegen, maar kan ook een valkuil zijn. Het is belangrijk om innerlijke vrijmoedigheid te ontwikkelen om die vrijheid in te zetten.”

Welk onderdeel van je werk doe je het liefst?

„Voorgaan in de kerkdiensten, omdat je er de wereld van het geloof met de wereld van nu kunt verbinden. Ik beleef veel plezier aan het maken van de liturgie en het zoeken van passende liederen, zodat de dienst van A tot Z een geheel is. Ook het leiden van uitvaarten is bijzonder om te doen. Daarnaast vind ik het mooi om processen te begeleiden. Met een groep samen op weg gaan en samen met een kerkenraad leidinggeven bijvoorbeeld. Zaken die in mijn rol als synodevoorzitter de kern van mijn werk worden.”

Welke (na)scholing heb je voor het laatst gevolgd?

„De opleiding tot interim-predikant. Het is een combinatie van theologie en veranderingkunde. Je krijgt er informatie die voor iedere predikant bruikbaar is.”

Met welke andersgelovige in je omgeving zou je graag eens om de tafel gaan?

„In Zaltbommel is er een interkerkelijke samenwerking met alle kerken in de omgeving. Daarnaast zijn er interreligieuze bijeenkom-

ds. Trijnie Bouw. foto: Nienke van Denderen

CV Trijnie Bouw

- doctoraal theologie aan de Universiteit van Utrecht, lerarenopleiding MOA (nascholing van afgestudeerde theologen voor godsdienstonderwijs), later de kerkelijke opleiding aan de Rijksuniversiteit Leiden
- sinds 1 juni 2024 preses van de generale synode van de Protestantse Kerk, daarvoor gemeentepredikant van de Protestantse Gemeente Zaltbommel, Gouda, en Halsteren en Nieuw-Vossemeer.
- voelt zich verwant aan de protestantse en oecumenische stroming binnen de kerk.

sten met moskeeën. Met de moskee die naast een van onze kerkgebouwen staat organiseren we jaarlijks een Burendag, en we werken samen in de opvang van vluchtelingen. Je hoeft niet hetzelfde te geloven om samen te werken aan vrede voor je stad en je wijk. Dat verlangen kun je samen delen, en daardoor ontstaat er begrip voor elkaar.”

Welk boek, welke serie, film of welke podcast raad je je collega's aan?

„In het filmhuis zag ik *The Father*, een film waarin Anthony Hopkins een geweldige rol speelt als dementerende vader. Je ziet wat dat met hem en zijn dochter doet. Ook *The Old Oak*, een film die zich afspeelt in een vervallen plaatsje in Noord-Engeland, is een aanrader. De lokale bevolking kan zelf nauwelijks het hoofd boven water houden en ziet haar woonplaats steeds verder leeglopen. De huisvesting van Syrische vluchtelingen zorgt voor extra onrust, maar een onwaarschijnlijke vriendschap brengt de verschillende werelden voorzichtig tot elkaar.”

Is er een bijbeltekst die met je meegaat?

„Het verhaal van de Emmaüsgangers (Lucas 24:13-35) is heel belangrijk voor me. Op 19

april 1998, de zondag na Pasen, werd ik bevestigd als predikant, en stond dit bijbelverhaal op het leesrooster. Er zit zo veel in dat verhaal: onderweg zijn met elkaar en onderweg zijn met de Heer, ook al zie je Hem niet. Het moment dat de ogen van de Emmaüsgangers opengaan is wanneer Jezus het brood met hen breekt. Dat is voor mij nog altijd erg betekenisvol.”

Wat hoop je voor de toekomst van de kerk?

„Dat de kerk een vindplaats blijft van vreugde en hoop, hoe klein of groot ze ook is. Ik hoop oprecht dat de zorgen - en die wil ik absoluut niet klein maken, want ik weet dat ze er in veel gemeenten zijn - niet omslaan in 'tobberigheid'. Want dan verdwijnt de vreugde van het kerk-zijn. Het bootje van de kerk mag klein zijn, maar het is de uitdaging om daarin met enige vrolijkheid op koers te blijven. Als we samen én met enthousiasme aan het werk zijn in en voor de kerk, doet dat ook wat met anderen om ons heen. Ik hoop daar vanuit de synode mijn steentje aan bij te dragen.”

bron: protestantsekerk.nl

Christelijk Korenfestival Samen zingen in Steenwijk

Dirigenten Claartje van Dokkum en Harold Kooij organiseren een Christelijk Korenfestival in Theater De Meenthe in Steenwijk. Christelijke koren kunnen zich tot 8 juli inschrijven.

Het festival wordt gehouden op zaterdag 12 oktober en duurt van 10.00 tot 16.00 uur. De organisatie spreekt van 'een vlot en muzikaal dagprogramma met koorzang, samenzang, een workshop en een jury.' De presentatie is in handen van Hans van Vuuren (Groot Nieuws Radio) en de koren worden begeleid door de bekende pianist Jan Lenselink aan de vleugel. Kerkmusicus Jorrit Woudt is onderdeel van de jury naast Claartje van Dokkum en Harold Kooij die aan het begin van het festival aan alle deelnemers een vrolijke duoworkshop geven.

Ieder koor krijgt de gelegenheid een aantal stukken ten gehore te brengen, die live op het

podium worden gejureerd. Bij het wisselen van de koren is er telkens muzikale interactie met samenzang. Aan het einde van het programma zingen alle koren samen nog een stuk. Dat wordt na aanmelding toegestuurd zodat het ingestudeerd kan worden.

Het winnende koor van de dag is het meest aansprekende of inspirerende koor van het festival. Dit koor ontvangt een wisselbeker en een leuk cadeau. Alle koren krijgen een professionele audio-opname en koorfoto. Meedoen kost 10 euro per persoon. Opgeven kan via christelikkorenfestival@gmail.com, waarna verdere informatie en bevestiging volgt.

Kerkelijk Recreatiewerk Lauwersmeergebied Witte Tent op Lauwersoog

Vanaf 7 juli staat de Witte Tent van de Vereniging tot Kerkelijk Recreatiewerk in het Lauwersmeergebied weer op het terrein van Staatsbosbeheer aan het Noordergat te Lauwersoog. Zeven weken lang is hier op zondagochtend (9.30 uur) een dienst en 's avonds (19.30 uur) een sing-in.

Voorgangers in de diensten zijn dit jaar ds. T. van der Wekken uit Dokkum (7 juli), mw. Swart-Andela uit Leens (14 jull), ds. A. Elverdink uit Zuidhorn (21 juli), mw. J. Bloem uit Broeksterwâld (28 juli), pastor A. van Aarle uit Langeraar (4 februari), dhr. C. Smits uit Groningen (11 augustus) en ds. Van Hemmen uit Leens (18 augustus).

Bij de Sing-ins treden achtereenvolgens op chr. muziekvereniging Tida Kira (7 juli), Gospelgroep Our Choice (14 juli), Gospelformatie Soon Return (21 juli), Sound of Faith (28 juli)

en Jaïr (4 augustus). Op 11 augustus is het zingen bij de beamer, op 18 augustus zingen op verzoek bij het orgel.

Pelgrimstocht

Net als in voorgaande jaren neemt ds. Herman F. de Vries uit Ternaard belangstellenden mee op een pelgrimstocht in het Lauwersmeergebied. Deze wandeling op donderdag 1 augustus begint om 19.00 uur bij de tent. Na afloop is er koffie of thee. Voor de onkosten wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd van tenminste 3 euro per persoon.

Diversen

Monnikenwerk: kunstenaars aan het werk in veertien kerken

Op de woensdagen in de periode van 17 juli tot en met 21 augustus 2024 gaan vijftien kunstenaars aan het werk in veertien middeleeuwse kerken in Noord-Groningen, Noord-oost-Groningen en Noordoost-Fryslân. Aan het einde van de werkdag tijdens deze zevende editie van het project Monnikenwerk werken zijn bezoekers welkom om kerk en kunst te ervaren. De kerken zijn dan open van 17.00 tot 20.00 uur. In Fryslân doen de kerken van Nijewier (kunstenaar Lisette Durenkamp), Wetsens (Hermine Stam), Eastrum (Wilma Bosland) en Jouswier (Coby Prins) mee. In Eastrum en Wetsens is de kunst ook tijdens Tsjerkepaad te zien, op zaterdagmiddag van 13.30 tot 17.00 uur. Meer informatie op www.monnikenwerk.nu

Tentoonstelling kunst uit restjes textiel in Vermaning Leeuwarden

In de Doopsgezinde kerk aan Wirdumerdyk 18 in Leeuwarden is van 6 juli t/m 10 oktober de tentoonstelling *Stof tot nadenken* te zien. Textielkunstenaar Bernadet van Amstel maakt kunst uit afgedankt textiel zoals kleding, tafellakens en gordijnen. Janneke Lettinga - docent godsdienst - heeft de textiele kunstwerken gekoppeld aan bijbelteksten en uitspraken uit het boek *Groene theologie* Trees van Montfoort. De zomertentoonstelling wordt geopend met een lezing van Van Montfoort, 'Ecologische crisis en nieuwe creativiteit', op zondag 7 juli van 15.00 - 17.00 uur. Iedereen is welkom. De expositie is te zien op vrijdagmiddag 14.00-16.00 uur en zaterdagmiddag 13.30-17.00 uur.

Pelgrimsroute Het Ziltepad langs Waddenkust is verlengd

Pelgrimsroute Het Ziltepad, dat je lopend of per fiets langs 'de ruige rand van het noorden' voert, heeft zes nieuwe etappes in Groningen en Fryslân. Het afgelopen jaar testen initiatiefnemers Groninger Kerken en Stichting Alde Fryske Tsjerken drie routes uit tussen het Friese Eastrun en het Groningse Hornhuizen. In plaats van de verwachte 150 deelnemers werden het er meer dan vijfhonderd. De belangstelling blijkt dus overweldigend. Vanwege dit succes is de route uitgebreid met zes extra etappes: in Fryslân vanuit Hijum, Hegebeintun en Holwert en in Groningen vanuit Pieterburen, Usquert en Uithuizermeeden. De kerken langs de route zijn open, in sommige kun je ook overnachten op een stretcher, zodat je meerdaagse wandelingen kunt maken en even echt kunt loskomen van de dagelijkse beslommingen. Meer informatie (onder andere de routegids en een meditatiegids) is te vinden op visitwadden.nl/nl/het-ziltepad

VOLGENDE KEER in Gaan de wei

Wij mensen zijn geroepen
tot liefde voor elkaar

De waarde van gastlessen
'Na de oorlog'

*Als de herder aan het einde van de dag
zijn schapen telt ben ik er één van.*

